

BOLALARDA BRONXIAL ASTMANI NAZORAT QILISH DARAJASINI VA KOMPLEKS DAVONING TA'SIRINI BAHOLASH

Alimova Shoxsanamxon O'smonjon kizi

Andijon davlat tibbiyot instituti

Andijon, O'zbekiston

Izox: *Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, bolalarda bronxial astmani kompleks davolash yengil, o'rtacha va og'ir xolatlarida kasallikni nazorat qilish darajasini sezilarli darajada oshiradi, bu 3 oydan keyin kunduzi va tungi simptomlarning sezilarli darajada pasayishi bilan tasdiqlanadi va 6 oyda jismoniy faoliyatni cheklashning sezilarli darajada kamayishi bilan namoyon bo'ladi. 4 yoshdan oshgan bolalar uchun ACT so'rovnomasi ota-onalar va bolalar uchun tushunarli va ambulatoriya amaliyotida foydalanish uchun qulay bo'lib chiqdi.*

Kalit so'zlar: *bolalar, bronxial astma, davolashni nazorat qilish.*

KIRISH

So'nggi yillarda bolalarda allergik kasalliklarning tarqalishi ortib bormoqda, ular orasida bronxial astma yetakchi o'rinni egallaydi [1, 2]. Shuning uchun bronxial astma bilan og'rigan bolalarga ambulator yordam ko'rsatishni tashkil etish O'zbekiston sog'liqni saqlash vazirligini ustuvor vazifasiga aylanib bormoqda [3]. Shu bilan birga, bronxial astma belgilari ustidan nazorat to'g'ridan-to'g'ri o'z vaqtida tashxis qo'yish, kasallikning og'irligini to'g'ri baholash, to'g'ri tanlangan yallig'lanishga qarshi terapiya va bemor shifokorning ko'rsatmasini bajarishga tayyorligiga bog'liq.

Bronxial astmani davolash va oldini olish bo'yicha global strategiyani ishlab chiqish ilmiy qo'mitasi (GINA) (2006) tomonidan klinik amaliyot uchun tavsiya etilgan bronxial astma nazorati darajasini baholash usullaridan biri AST (Asthma Control Test) so'rovnomasi hisoblanadi. Quality Metric Incorporated - bronxial astmani nazorat qilish uchun test. 4 yoshdan 11 yoshgacha bo'lgan kasal bolalar uchun "4 yoshdan oshgan bolalar uchun AST" so'rovnomasi Rossiya pediatriklari ittifoqi va Rossiya klinik immunolog-allergistlar uyushmasi tomonidan maxsus ishlab chiqilgan va foydalanish uchun tavsiya etilgan. Anketa konseptual jihatdan to'liq nazoratga erishishga qaratilgan, ammo shu bilan birga u shifokor, bemor va ota-onalar uchun oddiy va qulaydir xamda, bemorning ahvolidagi o'zgarishlarga juda sezgir [1, 3, 4].

Ishning maqsadi bolalarda bronxial astmani nazorat qilish darajasiga kompleks davolashning ta'sirini baholash.

Tadqiqot usullari. Andijon shahridagi AVKTTM poliklinikalari negizida ish olib borildi. Tadqiqotda bronxial astma aniqlangan 80 nafar bola ishtirok etdi. Og'irlik darajasini tekshirish "Bolalarda bronxial astma" (2018) Milliy dasturi mezonlariga muvofiq amalga

oshibildi. Barcha bolalar 4 guruhga bo'lingan: 1-guruh bronxial astmaning engil intervalgacha kursi bo'lgan 18 nafar (o'rtacha yoshi $10,1 \pm 0,2$ yosh) bolalardan iborat; Yengil turg'un kurs bilan 25 bolaning 2-chi (o'rtacha yoshi $10,1 \pm 0,2$ yil); 24 boladan 3-o'rin (o'rtacha yoshi $9,6 \pm 0,2$ yil) o'rtacha kurs bilan; Og'ir kasallikka chalingan 18 boladan 4-o'rin (o'rtacha yoshi $9,3 \pm 0,3$ yil). Guruhlarda o'g'il bolalar ustunlik qildi, 1-guruhda 54,5%, 2-guruhda 59,9%, 3-guruhda 71,4%, 4-guruhda 50%.

Natijalar va muhokama. 1-guruhdagi bolalar uchun o'rtacha ball birinchi tashrifda $25,4 \pm 0,5$, ikkinchi va uchinchi tashrifda $25,8 \pm 0,2$ ni tashkil etdi. 2-guruhdagi o'rtacha AST ko'rsatkichi birinchi tashrifda $17,3 \pm 0,4$, ikkinchi va uchinchi tashriflarda mos ravishda $20,4 \pm 0,7$ ($R < 0,05$) va $22,8 \pm 0,6$, 3-guruhda $16,1 \pm 0,6$, $18,2 \pm 0,5$ ($R < 0,05$) va $20,5 \pm 0,7$ ($R < 0,05$), 4-guruhda mos ravishda $16,8 \pm 0,5$ ($R < 0,05$), $18,2 \pm 0,5$ va $18,6 \pm 0,7$ ($R < 0,05$). 1-guruh bolalarining dastlabki to'rtta savolga bergan javoblarini batafsilroq baholaganda, birinchi savolga javoblarning o'rtacha balli birinchi tashrifda $2,5 \pm 0,13$, ikkinchi va uchinchi $2,4 \pm 0,11$ bo'lganligi aniqlandi. tashriflar, ikkinchi savolda mos ravishda $2,7 \pm 0,09$, $2,5 \pm 0,11$ va $2,5 \pm 0,11$, uchinchi savol uchun $2,7 \pm 0,09$ va $2,9 \pm 0,07$, to'rtinchi savol uchun $2,9 \pm 0,06$ va $2,95 \pm 0,02$. 1. jadvalda ota-onalarning beshinchi-yettinchi savollarga javoblarning o'rtacha balli keltirilgan.

2-4-guruh bolalari va ularning ota-onalarida birinchi va keyingi tashriflardagi savollarga javoblar bo'yicha o'rtacha ball o'sish tendensiyasiga ega (1, 2-jadvallar).

Shunday qilib, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bolalarda bronxial astmani kompleks davolash kasallikning engil, o'rtacha va og'ir og'irligi holatlarida uni nazorat qilish darajasini sezilarli darajada oshiradi. Bu 3 oydan keyin bronxial astmaning kunduzi va tungi belgilari sezilarli darajada kamayishi bilan tasdiqlanadi. va 6 oydan keyin jismoniy faoliyatni cheklashda sezilarli pasayish. engil doimiy bronxial astma bilan og'irigan bolalarda. O'rtacha kasallikka chalingan bolalarda 6 oydan keyin bronxial astmani nazorat qilish darajasini belgilovchi barcha ko'rsatkichlar sezilarli darajada kamaydi. Va 3 oydan keyin allaqachon og'ir kasallikka chalingan bolalarda. Tungi astma belgilari sezilarli darajada kamaygan.

Jadval 1.

Yengil persistent bronxial astma bo'lgan bolalarda AST natijalari (1-guruh, $M \pm m$)

Savol AST	Tashrif		
	1-gr	2-gr	3-gr
1.Seni bugun astma xolating kanday?	2,5±0,13	2,4±0,11	2,4±0,1
2.Astma yugurish, mashq qilish yoki sport bilan shug'ullanish qobiliyatingizga qanchalik xalaqit beryapti?	2,7±0,09	2,5±0,11	2,5±0,11
3. Astma tufayli yo'talasizmi?	2,7±0,09	2,9±0,07	2,9±0,07
4. Kechasi astma tufayli uyg'onasizmi ?	2,9±0,06	2,95±0,02	2,95±0,02
5.O'tgan 4 hafta davomida farzandingiz kunduzgi astma alomatlarini qanchalik tez-tez boshdan kechirgan?	4,8±0,11	4,95±0,04	4,95±0,04
6.O'tgan 4 hafta davomida bolangiz astma tufayli kun davomida qanchalik tez-tez xirillashdi?	4,9±0,09	4,95±0,04	4,95±0,04
7.Oxirgi 4 hafta ichida bolangiz kechasi astma tufayli qanchalik tez-tez uyg'ongan?	4,9±0,09	4,95±0,04	4,95±0,04

Jadval 2.

**Yengil persistent bronxial astma bo'lgan bolalarda AST natijalari
(2-guruh, M±m)**

Savol AST	Tashrif		
	1-gr	1-ñ	1-gr
1.Seni bugun astma xolating kanday?	1,7±0,08	1,96±0,1	2,3±0,09
2.Astma yugurish, mashq qilish yoki sport bilan shug'ullanish qobiliyatingizga qanchalik xalaqit beryapti?	1,8±0,07	2,07±0,08	2,4±0,09
3. Astma tufayli yo'talasizmi?	1,8±0,07	2,1±0,09	2,2±0,07
4. Kechasi astma tufayli uyg'onasizmi ?	2,4±0,09	2,7±0,09	2,9±0,06
5.O'tgan 4 hafta davomida farzandingiz kunduzgi astma alomatlarini qanchalik tez-tez boshdan kechirgan?	2,6±0,09	3,5±0,2	4,1±0,2
6.O'tgan 4 hafta davomida bolangiz astma tufayli kun davomida qanchalik tez-tez xirillashdi?	2,9±0,05	3,6±0,2	4,1±0,2
7.Oxirgi 4 hafta ichida bolangiz kechasi astma tufayli qanchalik tez-tez uyg'ongan?	4,0±0,16	4,5±0,14	4,8±0,09

Shuni ham ta'kidlash mumkinki, 4 yoshli bolalar uchun AST so'rovnomasi ota-onalar va bolalar uchun tushunarli bo'lib, bolalarning ahvolini va bronxial astmani davolash sifatini kuzatish uchun ambulatoriya amaliyotida foydalanish uchun xam qulay.

ADABIYOTLA:

1. Alimova Sh. U., G'aniyev A. G. Bronxial astma bilan og'rikan o'smirlar hayot sifatining asosiy ko'rsatkichlari // "Zamonaviy dunyoda fan va ta'lim: 21-asr muammolari" XII xalqaro ilmiy-amaliy konferentsiya materiallari Ostona, Qozog'iston, 2023 yil 10-15 fevral 52-54-modda.

2. G'aniyev A.G., Nishonova D, V., Saxibova M.J. /Bolalarda gemalin preparati yordamida bronxial astmani kompleks davolash // "Biologiya va integral tibbiyot" elektron ilmiy jurnali Buxoro, 2019 yil 5.45-48-son.

3. Koryukina I.P., Furman E.G., Semuxina M.S. va boshqalar "4 yoshdan oshgan bolalar uchun AST" va havo yo'llarining qarshiligini baholash - maktabgacha yoshdagi bolalarda bronxial astma nazoratini baholash uchun yangi vositalar. Allergologiya 2006; 3: 3-6.

4. Milliy dastur "Bolalarda bronxial astma. Davolash strategiyasi va oldini olish" (2-nashr). M. 2006; 132.
5. Ogorodova L.M., Kobyakova O.S. ACT astma nazoratini baholash uchun yangi vositadir. Allergologiya 2005; 2: 50-53.
6. Chuchalin A.G. (ed.) Bronxial astmani davolash va oldini olish bo'yicha global strategiya. M: "Atmosfera" nashriyoti 2007 yil; 104.
7. Ilyenkova N.A., Stepanova L.V. Bronxial astmani kompleks davolashning bolalarda kasalliklarni nazorat qilish darajasiga ta'sirini baholash // Rossiya perinatologiya va pediatriya byulleteni. № 1, 2009 yil. m.: 76-79